

Malvikstien – eksempel på bruk av Trøndelagsmodellen for folkehelsearbeid

Lars Slettom, rådgiver miljø og folkehelse, Malvik kommune: Lars.slettom@malvik.kommune.no
Monica Lillefjell, professor, Institutt for Nevromedisin og Bevegelsesvitenskap, Fakultet for medisin og helsevitenskap, NTNU: Monica.lillefjell@ntnu.no

Å sørge for at grønne områder er tilgjengelige for alle befolkningsgrupper kan fremme sosial samhandling og økt utendørsaktivitet, og dermed bidra til å forbedre både trivsel og helse hos mennesker. Malvikstien er en 3 kilometer lang sti langs sjøen i Malvik kommune. Malvikstien ligger på det gamle jernbanesporer mellom Hommelvik og Muruvik, og forbinder med det to boligområder i kommunen. Malvik kommune har en befolkning på ca 14 000 innbyggere, med en urban til landlig bosetting. I perioden 2012-2016 deltok Malvik kommune i et tverrsektorielt forsknings- og innovasjonsprosjekt: Innovasjon i offentlig sektor - Fra kunnskap til handling - fra handling til kunnskap. Dette var et samarbeidsprosjekt mellom forskningsinstitusjoner, fylkeskommuner, fylkesmenn, KS og kommuner. Prosjektet hadde som formål å bedre kvaliteten på folkehelseplanlegging og arbeid ved å utvikle og teste modeller og metoder for utvelgelse, implementering og evaluering av tverrsektorielle kunnskapsbaserte folkehelse tiltak. For å få innblikk i arbeidsmetodene, utviklet hver kommune i prosjektet et eget initiativ for folkehelse. Malvik kommune valgte Malvikstien. Malvik kommune etablerte både en tverrsektoriell prosjektgruppe og en styringsgruppe ansvarlig for å legge til rette for en deltakende prosess for å velge, planlegge og gjennomføre implementering av Malvikstien. Forskere ledet evalueringen av denne prosessen i tett samarbeid med kommunen. For å få innsikt i prosesser og faktorer som optimaliserer effekten av Malvikstien som folkehelse tiltak, ble data samlet inn før, under og etter implementeringen av stien. Formelle og uformelle partnerskap og møteplasser ble etablert for å sikre engasjement, åpenhet i beslutningsprosesser og eierskap til prosessen hos alle aktører, inklusive innbyggerne. Resultatet fra prosjektet ble utvikling av Trøndelagsmodellen for folkehelsearbeid - en systematisk arbeidsmetode i 7 steg som sikrer kunnskapsbaserte målrettede tiltak, bred forankring, medvirkning og eierskap. Malvikstien ble offisielt åpnet i juni 2016. I dag er det blitt en destinasjon og et offentlig rom verdsatt av både innbyggere og besøkende. Benker, historiske gjenstander og informasjonsbrett om historisk hendelser etc har blitt plassert langs stien for å forankre stien til den lokale historien. Dessuten er stien utformet i henhold til prinsippene for universell utforming, noe som betyr at den kan nås og brukes av alle mennesker uansett alder eller funksjonshemming. Overflatematerialet ble valgt med hensyn til tilgjengelig for rullestolbrukere, og familier med barn finner det også brukervennlig for barnevogner. Langs stien er det også lagt til rette for plasser for sosial interaksjon, fiske, leke og klatre muligheter. Malvikstien er valgt ut som case i EU Horisont 2020 prosjektet INHERIT på grunn av sitt potensial for å fremme helse og velvære, miljømessig bærekraft, sosial inkludering og fellesskap. Den støtter aktiv livsstil; oppfordrer folk til å velge å sykle eller gå i stedet for å bruke bilen, og er universelt utformet, slik at alle grupper får tilgang og muligheter til å bruke den. I EU prosjektet gjøres en kost-nytte analyse av Malvikstien.